

в общобългарската обредност- срещу Коледа, срещу Сурваки /Расилъвден/ и срещу Водници /Мордановден/.

На Бъдни вечер, срещу Коледа, особено важна роля играе бъдникът. Това е три годишно дърво, което се отсича от момъки в дома или от стопанина. Най-често дървото е дъб. Внася се в къщата и се "миросва" т. е. пробива се дупка, в която се слага тамин и се запалва. Някъде се прикърдява. Това дърво се слага в огнището. Огънят трябва да се поддържа цяла нощ, "не бива да гасне", "ако угасне", нямало да има берекет в тази къща". Пепелта от това дърво сутринта вземат от огнището и я хвърлят в хамбари при житото, като се вярва, че тя е с магическа функция- вярва се, че така се осигурява плодородие през следващата година, някъде /с. Стара река/ пепелта се хвърля по двора навсякъде "за берекет".

Интерес представлява обредната трапеза. Тъй като тази вечер е в периода на Коледните пости /40 дни от третата вечер на Архангеловден до Коледа/ ястията, които се приготвят са постни. Вари се жито, боб, правят се постни сърми, на трапезата се слагат орехи, спад, зеле. Слага се всичко което ражда земята. В с. Чокоба в една чиния се слагат орехи толкова на брой, колкото са членовете на семейството. Те имат определено място на трапезите и на трите къдени вечери.

За Бъдни вечер се приготвят голям брой обредни хлябове. Между тях основно място заема боговицата. В различните селища украсата върху нея е различна.

Преобладаваща форма при обредните хлябове за Бъдни вечер е кръгъл. Хлябове с изображения, включващи стопанска дейност или имота, са почти винаги кръгли, без дупка в средата. Кръглата форма на хляба някои изследвачи свързват със слънцето.³

Хлябовете за Бъдни вечер се приготвят от стопанката. Освен това на този ден се приготвят и коледни краваи за малките и големите коледари. Това прави момата в къщата. А ако няма мома, краваите меси стопанката.